

СТВОРЕННЯ СХОВИЩА НАУКОВИХ ЖУРНАЛІВ НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НА ОСНОВІ ВІЛЬНО ПОШИРЮВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ OPEN JOURNAL SYSTEMS

Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету

¹ E-mail: ntb@nau.edu.ua

² E-mail: vahnovan@nau.edu.ua

Розглянуто основні функції, характеристики та переваги електронної журнальної системи відкритого доступу Open Journal Systems. Продемонстровано роль електронного журналу в популяризації наукових досліджень та показано переваги відкритого доступу, завдяки якому розширюється читачька аудиторія та зростає кількість цитувань наукових праць.

The main features, characteristics and advantages of the open access database "Open Journal Systems" are considered. Demonstrated role of an electronic journal in promotion of the research activity and revealed the advantages of open access, through which expands readership and increases the number of citations of scientific papers.

Рассмотрены основные функции, характеристики и преимущества электронной журнальной системы открытого доступа Open Journal Systems. Продемонстрирована роль электронного журнала в популяризации научных исследований и показаны преимущества открытого доступа, благодаря которым расширяется читательская аудитория и возрастает количество цитирований научных работ.

Вступ. На сьогодні питання про використання індексу цитованості, як критерію оцінювання наукової продуктивності є дуже актуальним. За кількісні показники, котрі можуть стати основою оцінки розвитку науки, обрано кількість опублікованих наукових робіт і патентів, відображених у SCI (Science Citation Index - показчик цитованої літератури) та кількість їх цитувань [1].

Якщо брати до уваги обмеженість тиражу деяких наукових видань та вартість підписки, автор не може розраховувати на широку читачьку аудиторію, і, як наслідок, на велику кількість цитувань. Надання відкритого доступу до результатів наукових досліджень у електронному вигляді через мережу Інтернет може бути простим і економічним способом їх поширення.

Якщо ж мова йде про університети, то це – реклама, яка надасть можливість студентам дізнатися, які наукові дослідження проводяться в навчальному закладі, до кого краще йти навчатися, з ким краще працювати над науковими проектами, а також допоможе зорієнтуватися у виборі університету для навчання. Молоді викладачі та науковці зможуть зорієнтуватися з ким їм краще працювати, дізнаються про сильні сторони кожного конкретного ВНЗ.

Метою статті є визначення необхідності організації бібліотекою Національного авіаційного університету (НАУ) системи відкритого доступу до

наукових журналів університету, як однієї з електронних форм бібліотеки вищого навчального закладу (ВНЗ) [2], розгляд питань функціонування системи відкритого доступу Національного авіаційного університету та просування його наукових здобутків у світовому науковому просторі.

Необхідність впровадження системи.

Аналіз публікацій вчених Національного авіаційного університету, що знаходяться у відкритому доступі, показав дуже низький, порівняно з іншими ВНЗ відсоток публікацій, що доступні світовій спільноті [3,4]. При цьому показник важливості статей (імпаکت-фактор), що видаються у НАУ залишається достатньо низьким. Показник важливості є тим більше, чим більше використовується, цитується стаття, чим більше посилянь робиться на неї і чим більше робіт ґрунтується на ній. Чим більше імпаکت-фактор наукових статей, тим краще для дослідження та кар'єри самого дослідника. Низький показник важливості статей свідчить про недостатній рівень впровадження нових, прогресивних технологій організації наукового інформаційного обміну. Наукові публікації учених авіаційного університету відомі дуже вузькому колу, а механізми оприлюднення результатів досліджень – неефективні. Тому науковці НАУ зацікавлені в оперативному розповсюдженні результатів своєї наукової діяльності та поширенні їх у

світовому просторі, а також у зростанні кількості цитувань власних статей.

Саме тому в НТБ НАУ впроваджується система відкритого доступу до наукових журналів університету на базі технології OJS (Open Journal Systems, Відкриті журнальні

системи) [5] — програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом для ведення рецензованих журналів, створених за «Проектом загальнодоступних знань», та випущене за ліценцією GNU General Public License (рис. 1).

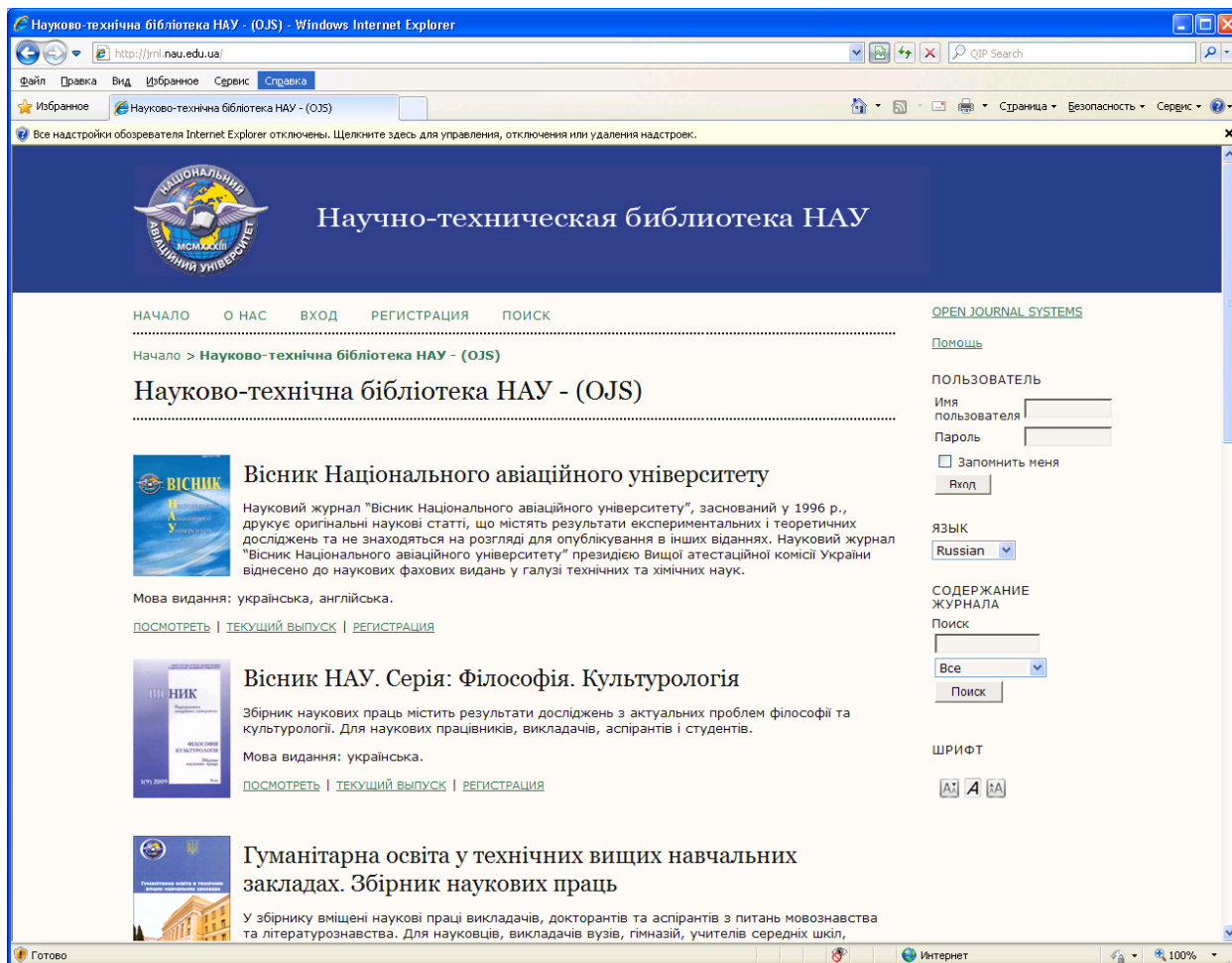


Рис. 1 Система відкритого доступу до наукових журналів Національного авіаційного університету

Реалізація системи. Систему розроблено з метою розширення доступу до результатів наукових досліджень, сприяння розвитку рецензованих публікацій з відкритим доступом, надання технічної інфраструктури не лише для презентації в Інтернеті журнальних статей, а й для всього процесу редакційного керування, в тому числі подання статті, кількаразового рецензування, а також індексації. Адреса системи <http://jrnl.nau.edu.ua/>.

Open Journal Systems [5] гнучко налаштовується, підтримує усі процеси життєвого циклу журналу, починаючи від подачі рукопису: рецензування, оформлення, розповсюдження, доступ, архів тощо. Проект має низку переваг: софт для конференцій Open Conference Systems, для гарвестерів

Open Harvester systems (централізований пошук за метаданими з Open Archives Initiative-compliant databases), Open Monograph Press (для монографій) та Lemon8-XML (для переведення текстів у XML). У системі існують можливості «збагачених публікацій» (Enhanced Publications). Новітні технології дозволяють «збагатити» наукову статтю, котра стає не лише текстом з описом результатів дослідження, але й набором додаткових даних, які дозволяють дослідникам детальніше презентувати хід дослідження, а читачам прослідкувати хід його виконання, переглянути різні моделі, алгоритми, програмні продукти, які були задіяні, відео чи аудіо. Проект «Збагачені журнали – це легко» (The Enhanced Journals...Made Easy),

фінансований SURF, якраз і забезпечив тестування втілення ідеї «збагачених» публікацій для журналів відкритого доступу на платформі Open Journal Systems, яка нині використовується вже для понад 10,000 журналів. Таким чином, автори та редактори журналів на платформі OJS зараз можуть легко (автоматично) додавати дані до статей, створювати додаткові метадані тощо.

Використання системи Open Journal Systems дозволяє забезпечити оперативність підготовки й публікації статті, необмежений доступ до контенту з будь-якого робочого місця, якісний пошук необхідних матеріалів за багатьма критеріями та з допомогою пошукових інструментів, доступ до журналу багатьох користувачів одночасно. За допомогою цієї системи можна налагодити безпосередній контакт користувачів з автором статті через електронну пошту та одержання необхідного матеріалу в електронному вигляді, зручному для подальшої обробки, копіювання тощо.

Он-лайн видавництво надає читачам, авторам, видавцям безліч нових можливостей: включати в наукові роботи графіку, аудіо і відео компоненти, а також взаємодіяти шляхом проведення обговорень і коментування безпосередньо в журналі на веб-сторінці статті OJS.

Основні переваги функціонування платформи OJS:

- вільнопоширюване програмне забезпечення;
- мінімальні системні вимоги;
- нескладний процес установки;
- управління та налаштування через веб-інтерфейс;
- документація, розроблена окремо для користувачів та адміністраторів;
- одна інсталяція забезпечує підтримку декількох дискретних журналів з можливістю налаштування дизайну окремо кожного з них;
- усі подані рукописи й опубліковані статті архівуються на сайті журналу;
- редактори та системні адміністратори мають змогу самостійно змінювати налаштування системи, розробляти власний дизайн журналу та створювати шаблони листів для спілкування з користувачами;
- OJS надає можливість здійснювати видавничий процес дистанційно через мережу Internet, залучаючи авторів, рецензентів і редакторів з інших регіонів;
- система підтримує публікацію статей у різних форматах (html, pdf, mp3 та ін.);

Підтримка простих мультимедійних компонентів і повнокольорової графіки, реалізація яких недоступна в паперовому форматі, успішно реалізується в електронних журналах на базі OJS;

- наявна можливість прикріплення до основного тексту статті додаткових файлів (презентацій, аудіо- чи відеоматеріалів);

- інструменти читання (Reading Tools) включають посилання на додаткові відомості про автора (зокрема, на e-mail адресу), дозволяють переглядати «стрічки новин» (RSS-feed) та здійснювати пошук подібного матеріалу на сайті;

- сприяння інтерактивній взаємодії серед читачів шляхом використання модуля підписки з можливостями коментування й обговорення матеріалу читачами безпосередньо на сайті;

- наявність повної контекстно-залежної довідки;

- глобальна індексація змісту різними аналітичними службами, такими як Scopus, Web of Science та Google Scholar.

Недоліками системи є брак автоматичної перевірки форматування тексту у відповідності до форматів файлів, а також генерації списку посилань, котрий доводиться створювати вручну.

Електронна журнальна система Open Journal Systems найповніше відображає реальний процес видання журналу, включаючи всі необхідні етапи. Система має найбільшу кількість інсталяцій у світі, а також активну підтримку зі сторони розробників і підтримку багатомовного інтерфейсу.

Висновки. Надання відкритого доступу до результатів наукових досліджень в електронному вигляді через мережу Інтернет на базі Open Journal Systems може бути простим і економічним способом домогтися розповсюдження матеріалу серед потрібної аудиторії, завдяки чому зростає кількість звертань до них та, як результат, збільшується індекс їх цитувань. Оцінка цих документних інформаційних потоків дає змогу визначити пріоритетні напрями розвитку науки у НАУ та прослідкувати основні її тенденції, з'ясувати внесок окремих науковців, видань, встановити найпопулярніші публікації та сприяє зростанню популярності університету.

У OJS є можливість керувати редакційно-видавничим процесом, рецензувати, публікувати і читати статті онлайн. Крім того, в OJS відображено всі

етапи видавничого процесу: подання статті, рецензування, редагування, публікація та архівування.

Система має найбільшу кількість інсталяцій та активно підтримується розробниками й користувачами. Система зручна у використанні як для адміністраторів і розробників, так і для користувачів, якнайкраще підходить для встановлення її в освітніх закладах і наукових установах.

Література

1. Российские публикации и их цитируемость в мировом научном сообществе [Электронный ресурс] . — Назва з титул. екрану. : <http://www.ng.ru/science>
2. Іванкевич О.В., Вахнован В.Ю. Розвиток електронної бібліотеки Національного авіаційного

університету // Вісник НАУ.- К.: Видавництво Національного авіаційного університету “НАУ-друк”, 2011.- №4.- С. 74-79.

3. Рейтинг вищих навчальних закладів України в 2011 році – “ТОП-200 Україна”//Дзеркало тижня. – 2011. – 20 (4 червня 2011).

4. Харченко В.П., Іванкевич О.В., Вахнован В.Ю. Аналіз заходів для визначення місця університету в міжнародних рейтингових системах // Вісник НАУ.- К.: Видавництво Національного авіаційного університету “НАУ-друк”, 2011.- №2.- С. 77-82.

5. Open Journal Systems | Public Knowledge Project [Електронний ресурс] . — Назва з титул. екрану. : <http://pkp.sfu.ca/?q=ojs>

УДК 004.7:[021.61+027.7](045)

О.В.Иванкевич, к.т.н., доцент

В.Ю. Вахнован, к.соц.ком.

**СТВОРЕННЯ СХОВИЩА НАУКОВИХ ЖУРНАЛІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НА ОСНОВІ ВІЛЬНО ПОШИРЮВАНОВОГО
ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ OPEN JOURNAL SYSTEMS**

Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету

¹Е-mail: ntb@nau.edu.ua

²Е-mail: vahnovan@nau.edu.ua

Ключові слова: електронні журнальні системи відкритого доступу, вільно поширюване програмне забезпечення, відкритий доступ, індекс, наука, цитування.

Розглянуто основні функції, характеристики та переваги електронної журнальної системи відкритого доступу Open Journal Systems. Продемонстровано роль електронного журналу в популяризації наукових досліджень та показано переваги відкритого доступу, завдяки якому розширюється читачька аудиторія та зростає кількість цитувань наукових праць.

UDC 004.7:[021.61+027.7](045)

O.V. Ivankevich, c.t.s., associate professor

V.Y. Vahnovan, director of STL NAU

**CREATION OF SCIENTIFIC JOURNAL REPOSITORY OF NATIONAL AVIATION
UNIVERSITY BASED ON FREWARE OPEN JOURNAL SYSTEMS**

Scientific and technical library of National Aviation University

¹Е-mail: ntb@nau.edu.ua

²Е-mail: vahnovan@nau.edu.ua

Keywords: electronic journal of open access, open source software, open access, index, science citation.

The main features, characteristics and advantages of the open access database "Open Journal Systems" are considered. Demonstrated role of an electronic journal in promotion of the research activity and revealed the advantages of open access, through which expands readership and increases the number of citations of scientific papers.

УДК 004.7:[021.61+027.7](045)

А.В.Иванкевич, к.т.н., доцент

В.Ю. Вахнован, к.соц.ком.

**СОЗДАНИЕ ХРАНИЛИЩА НАУЧНЫХ ЖУРНАЛОВ НАЦИОНАЛЬНОГО
АВИАЦИОННОГО УНИВЕРСИТЕТА НА ОСНОВЕ СВОБОДНО
РАСПРОСТРАНЯЕМОГО ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ OPEN JOURNAL
SYSTEMS**

Научно-техническая библиотека Национального авиационного университета

¹Е-mail: ntb@nau.edu.ua

²Е-mail: vahnovan@nau.edu.ua

Ключевые слова: электронные журнальные системы открытого доступа, свободно распространяемое программное обеспечение, открытый доступ, индекс, наука, цитирование.

Рассмотрены основные функции, характеристики и преимущества электронной журнальной системы открытого доступа Open Journal Systems. Продемонстрирована роль электронного журнала в популяризации научных исследований и показаны преимущества открытого доступа, благодаря которым расширяется читательская аудитория и возрастает количество цитирований научных работ.